

บทที่ 3

หลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจลดโทษของศาล เมื่อจำเลยรับสารภาพในชั้นพิจารณาคดี

ในการใช้ดุลพินิจกำหนดโทษ กฎหมายเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษไว้หลายประการ เช่น โดยการกำหนดโทษขั้นสูงและขั้นต่ำ หรือกำหนดไว้เพียงอัตราโทษขั้นสูง เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจอย่างเต็มที่ในการกำหนดโทษและให้ศาลใช้ดุลพินิจเลือกโทษว่าจะลงโทษอย่างไรจึงเหมาะสมกับตัวจำเลย เช่น มาตรา 288 แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่กฎหมายกำหนดโทษไว้ให้ศาลเลือกใช้คือ โทษประหารชีวิตหรือโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นต้น

ส่วนกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องโจทก์ในชั้นพิจารณานั้น กฎหมายเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดโทษได้เช่นกัน กล่าวคือ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลดโทษให้แก่จำเลยได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงแก่จำเลยนั้น ทั้งนี้ โดยศาลจะพิเคราะห์ว่าคำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าว เป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาลหรือไม่เพียงใด

ดังนั้น ในบทนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงหลักเกณฑ์ของศาลเกี่ยวกับการดำเนินการกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลในเรื่องการลดโทษเมื่อจำเลยรับสารภาพตามที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงแนวทางปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจลดโทษของศาลในเรื่องเหตุบรรเทาโทษในส่วนของ การให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคดี และเพื่อจะได้เสนอปัญหาและแนวทางในการแก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นในบทต่อไป

3.1 หลักเกณฑ์การยอมรับฟังคำรับสารภาพของจำเลย

เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามคำฟ้องของโจทก์แล้ว คำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าวนี้จะสามารถรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับ

ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำรับสารภาพนั้น ซึ่งสามารถจำแนกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. คำรับสารภาพซึ่งได้มาโดยความสมัครใจ

ในประเทศต่าง ๆ ไม่ว่าจะจะเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบ Common Law หรือระบบกฎหมาย Civil Law มีหลักเกณฑ์ทั่วไปในการรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานคือ คำรับสารภาพที่จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานจะต้องได้มาด้วยความสมัครใจของผู้ให้คำรับสารภาพ โดยคำรับสารภาพดังกล่าวนี้จะต้องเกิดขึ้นจากตัวผู้ให้คำรับสารภาพอย่างแท้จริง โดยปราศจากการบังคับ ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ เช่น การข่มขู่ การใช้วิธีการชั้นรุนแรง เป็นต้น หรือการให้สัญญา ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ เช่น การให้ความหวัง การใช้กลอุบายต่าง ๆ เป็นต้น¹

คำรับสารภาพที่ได้มาจากความสมัครใจของผู้ให้คำรับสารภาพนี้ ถือเป็นหลักที่สำคัญของหลักการกระบวนการนิติธรรม (Due Process)* โดยถือว่าความสมัครใจของผู้ให้คำรับสารภาพนั้นอยู่บนเอกสิทธิ์ที่จะไม่ปรักปรำตนเอง

¹ John Jay Mckelvey, Handbook of the law of evidence (St. Paul: West Publishing, 1907), pp.150-152.

* แนวความคิดของหลักการกระบวนการนิติธรรม ในขั้นตอนการพิจารณา โดยเฉพาะการค้นหาคือเท็จจริงต้องให้มีการพิจารณาคดีจาเลยอย่าง เป็นทางการและเปิดเผยในศาล ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อหน้าผู้พิพากษาที่เป็นกลาง โดยแนวความคิดนี้ถือว่าบุคคลจะมีความผิดต่อเมื่อผู้มีอำนาจตามกฎหมายได้พิจารณาพิพากษาชี้ขาดแล้วว่า เขามีความผิดและศาลจะต้องพิจารณาด้วยทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งในความคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของจาเลยอย่างถี่ถ้วนรวมถึงการวินิจฉัยคดีของศาลจากพยานหลักฐานในสำนวนความด้วย (ดู อุทัย วิเศษสมิต, "การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอันเกี่ยวกับกฎหมายอาญาและวิธีพิจารณาความอาญา," ตุลพาห 4(เมษายน 2513): 418-420.

ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Right) ของประชาชน²

สำหรับประเทศไทย แต่เดิมนั้นยึดหลักแนวความคิดที่ว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้กระทำความผิดจนกว่าจะมีการพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้บริสุทธิ์อันเป็นผลทำให้เจ้าพนักงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้นปฏิบัติต่อผู้กระทำ ความผิดอย่างทารุณโหดร้าย แม้กระทั่งการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีก็ดำเนินวิธีแสวงหาพยานหลักฐานเอามาจากตัวผู้ถูกกล่าวหา หรือให้ผู้ถูกกล่าวหา มีหน้าที่จะต้องหาพยานหลักฐานมาแสดงความบริสุทธิ์ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำรับสารภาพมักได้รับมาจากวิธีการทรมานต่าง ๆ ที่เรียกว่า "อาญาจารีตนครบาล" อันเป็นเหตุให้ผู้ถูกกล่าวหาได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก³

การสอบสวนตามวิธีการของอาญาจารีตนครบาล เช่น

1. การเฆี่ยนถามโจร จากคุกเพื่อเอาให้รับ⁴
2. มัดเรียงคู่ความไม่ให้พูด ตบปากคู่ความ ทวนคนกลาง จากลาผู้ละเมิดกลางคัน จากข้อหาผู้ขาดนัด จากข้อหาไม่ลงเล็บสำนวน จากข้อหาผู้ขัดไม่ไปสืบ จากข้อหาผู้ขัดหมายมัดแขนน้ำตากแดด เร่งสินไหม ตบปากผู้อุทธรณ์เกินกำหนด มัดเช่นน้ำตากแดด ผู้ไม่ยอมทรมานผิด จากข้อหาขาดนัด จากข้อหาและทวนลูกความไม่ยอมแก้ความลับเสียงผู้ฟ้องให้ส่งลูกสาว⁵
3. ลับเสียงผู้ฟ้อง⁶

² ประภทิต สุขเกษม, "สิทธิของจำเลยตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ" ตุลพาห 4 (กรกฎาคม 2528): 60.

³ พระยานิติไพศาลย์, ประวัติศาสตร์กฎหมาย (พระนคร: โรงพิมพ์วิริยะการพิมพ์, 2502), หน้า 231-235.

⁴ พระอัยการลักษณะโจร มาตรา 27, 28, 29, 31, 34, 35, 36, 41.

⁵ กฎหมายลักษณะตระการ มหาศักราช 1900 มาตรา 8, 17, 20, 21, 31, 37, 39, 41, 52, 54, 67, 89, 109.

⁶ กฎหมายลักษณะอุทธรณ์ มาตรา 11.

4. ตบปากลูกความเมื่อเถียง จำชื่อผู้ร้ายที่ยังไม่รับ⁷
5. เขียน 3 ยกหน้าตัวจำนำไว้ ณ ตุก จำตากแดดผู้ขาดมัด⁸

เป็นต้น

เมื่ออาญาจารีตนครบาลได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติยกเลิกวิธีพิจารณาโจรผู้ร้ายตามอาญาจารีตนครบาล ร.ศ. 115 แล้ว⁹ แนวความคิดเกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานได้เปลี่ยนแปลงไปสู่แนวความคิดใหม่ที่ว่า ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทุกคนบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิดอันมีผลทำให้เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมจะปฏิบัติกับผู้ถูกกล่าวหาตั้งเป็นผู้กระทำความผิดมิได้จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเขากระทำความผิด⁹ ดังนั้น คำรับสารภาพที่ได้มาโดยการบังคับ ชูเชิญ ล่อลวง ให้สัญญา หรือจูงใจด้วยประการใด ๆ อันมิชอบแล้วจะนำมาอ้างอิงเป็นพยานหลักฐานอันเข้าในการ

⁷กฎหมายสามสิบหกข้อ จุลศักราช 1048 กน 7,36.

⁸พระราชกำหนดเก่า จุลศักราช 1095 กน 4,52.

⁹พระราชบัญญัติยกเลิกวิธีพิจารณาโจรผู้ร้ายตามอาญาจารีตนครบาล ร.ศ. 115 (พ.ศ. 2439) ซึ่งมีผลบังคับใช้ 1 มี.ค. 2439 ตามพระราชบรรณของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีว่า "...เป็นเหตุให้เกิดความเสื่อมเสียในกระบวนการพิจารณาได้มาก เพราะเหตุที่ผู้พิพากษาอาจลังเลลดลงอาญาแก่ผู้ไม่มีผิด... ถ้อยคำเช่นนั้นอาจเป็นคำสัตย์จริงหรือเท็จซึ่งจะต้องกล่าวเพื่อให้พ้นทุกข์ เวหนาก็เป็นได้ทั้งสองสถาน..." อันมีผลบังคับมิให้เจ้าหน้าที่ลงอาญาด้วยเครื่องเขียน เครื่องจำ หรือเครื่องทรมานอย่างอื่นแก่ร่างกายผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็นโจรผู้ร้ายเพื่อชักพอกเอาคำให้การรับสารภาพจากผู้ถูกกล่าวหา

⁹รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2534 มาตรา 29 บัญญัติว่า "ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด"

พิจารณาคดีชั้นศาลมีได้¹⁰

แนวทางปฏิบัติของศาล เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตามคำฟ้องของโจทก์ต่อหน้าผู้พิพากษาในห้องพิจารณาคดี ถือว่าคำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าวนี้เป็นคำรับสารภาพที่ได้มาด้วยความสมัครใจของจำเลย¹¹ และสามารถรับฟังคำรับสารภาพดังกล่าว เป็นพยานหลักฐานได้¹² โดยข้อเท็จจริงในคำรับสารภาพนี้เกิดขึ้นจากการบอกเล่าของจำเลย กล่าวคือ จำเลยซึ่งเป็นผู้รู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นทั้งหมดจึงสามารถบอกเล่าถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดีที่สุดและสามารถที่จะอธิบายเรื่องราวของข้อเท็จจริงซึ่งประกอบด้วย เหตุผลในการกระทำ ความผิด พฤติการณ์ของการกระทำ ความผิด ตลอดจนพฤติการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ได้ ดังนั้น ข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากคำรับสารภาพของจำเลยจึงเป็นพยานหลักฐานชนิดหนึ่งซึ่งมีความสำคัญมากในการวินิจฉัยคดีของศาล และศาลสามารถพิพากษาลงโทษจำเลยตามคำรับสารภาพนั้นได้¹³

¹⁰ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 บัญญัติว่า "ห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำ หรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวง หรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหาเพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหา นั้น" ประกอบมาตรา 226 บัญญัติว่า "พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญาขู่เข็ญ หลอกลวงหรือลดมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นว่าด้วยการสืบพยาน"

¹¹ เริงธรรม ลัดพลี, สัมมนากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กรุงเทพมหานคร: สหมิตรออฟเซต, 2534), หน้า 212.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 213.

¹³ คณิต ผนคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2536), หน้า 83.

2. คำให้การในขณะที่จำเลยมีจิตาจบกต

ในขณะที่จำเลยให้การรับสารภาพต่อศาลนั้น จำเลยจะต้องอยู่ในภาวะที่สมบูรณ์ทางจิตาจบ กล่าวคือ จำเลยให้การรับสารภาพในสภาพที่มีความเป็นตัวของตัวเองอย่างสมบูรณ์ และมีความอิสระในการให้การต่อศาล แต่ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า จำเลยรับสารภาพในขณะที่เป็นผู้วิกลจริตแล้ว คำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าวนี้ย่อมไม่สามารถรับฟัง เป็นพยานหลักฐานได้¹⁴

3. คำรับสารภาพของจำเลยต้องชัดเจน

คำรับสารภาพของจำเลยต่อศาลนี้ต้องเป็นคำรับที่ชัดเจนตรงกับข้อเท็จจริงตามที่โจทก์กล่าวอ้าง¹⁵ และมีคำรับที่เป็นข้อต่อสู้โต้แย้งอยู่ในตัว หรือบ่งชี้ชัดชัดทอความเป็นความผิดของผู้อื่นเพื่อเอาตนเองรอด¹⁶ โดยคำรับสารภาพจะต้องระบุให้ชัดเจนว่ารับสารภาพในข้อหาความผิดใด ตัวอย่างเช่น โจทก์ฟ้องจำเลยว่ากระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่นและลักทรัพย์ผู้อื่น จำเลยรับสารภาพว่า ตนทำร้ายร่างกายโจทก์แต่เพียงอย่างเดียว มิได้ลักทรัพย์ของโจทก์ไป คำรับสารภาพของจำเลยเช่นนี้ถือว่าเป็นคำรับสารภาพโดยชัดเจนแล้ว และสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้

¹⁴ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 14 วรรคสอง บัญญัติว่า "ในกรณีที่...ศาลเห็นว่าจำเลยเป็นผู้วิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ำหนดการพิจารณาไว้จนกว่าผู้นั้นจะหายวิกลจริต..."

¹⁵ เข็มชัย ชุตินวงศ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2527), หน้า 45.

* ตัวอย่างเช่น จำเลยรับสารภาพว่าได้ฆ่าคนตายจริง แต่เป็นการกระทำเพื่อป้องกันตนหรือจำเลยยอมรับสารภาพเพื่อช่วยเหลือจำเลยอื่นให้พ้นความผิด เป็นต้น

¹⁶คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 175/2527, 1720/2530

ตามที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อคำรับสารภาพของจำเลยมีลักษณะดัง
เช่นที่กล่าวมาข้างต้นคือ จำเลยรับสารภาพโดยความสมัครใจในขณะที่มีสภาพจิตอาจ
ปกติและเป็นคำให้การโดยชัดเจนแล้ว คำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าวสามารถ
รับฟัง เป็นพยานหลักฐานและนำไปเข้าสู่สำนวนความของศาลได้

3.2 เงื่อนไขการรับประโยชน์จากการรับสารภาพ

เมื่อศาลรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นพิจารณา เป็นพยานหลักฐาน
เข้าสู่สำนวนความแล้ว ในขั้นตอนต่อไปศาลจะวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากคำรับสารภาพ
ของจำเลยว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาล
หรือไม่ เพียงใด* โดยบทบัญญัติในเรื่องเหตุบรรเทาโทษในส่วนการให้ความรู้แก่
ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาลนี้ สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้คือ

1. คำรับสารภาพเป็นการให้ความรู้แก่ศาล

เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพต่อศาล โดยจำเลยยอมรับถึงข้อ
เท็จจริงโดยตรงว่าเป็นผู้กระทำความผิดทางอาญา** หรือยอมรับข้อเท็จจริงซึ่ง

* การวินิจฉัยข้อเท็จจริงเป็นขั้นตอนหลังจากการรับฟังเป็นพยานหลักฐาน
เข้าสู่สำนวนความของศาล โดยในขั้นตอนดังกล่าวนี้เป็นภาระที่เคราะห์จากพยาน
หลักฐานที่มีอยู่เพื่อค้นหาความจริง และซึ่งน้ำหนักเปรียบเทียบว่าความจริงที่ได้จะมี
น้ำหนักมากน้อยเพียงไรพอที่จะชี้ผลของคดีออกไปในรูปใด (ดู สุพิศ ปราณีตพลกรัง,
หลักการวินิจฉัยข้อเท็จจริงและซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (กรุงเทพมหานคร:
ประยูรวงศ์, 2533), หน้า 77-79.

** ตัวอย่างเช่น จำเลยให้การรับสารภาพต่อศาลในชั้นพิจารณาคดีว่า
ได้กระทำการตามที่โจทก์ฟ้องจริง ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1001/2512

นาไปสู่การวินิจฉัยว่าได้กระทำความผิดทางอาญา* ถือว่าคำรับสารภาพดังกล่าว เป็นการให้ความรู้แก่ศาลแล้ว¹⁷

ข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำรับสารภาพของจำเลยนั้นจะประกอบด้วยรายละเอียดของการกระทำความผิดซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงพฤติการณ์แห่งคดีทั้งหมดของความผิดที่เกิดขึ้นรวมถึงเหตุผลของผู้กระทำความผิดในการกระทำความผิดนั้นด้วย ดังนั้น ข้อเท็จจริงจากคำรับสารภาพดังกล่าวนี้จึงเป็นการช่วยให้ศาลทราบว่าคดีนั้นมีความเป็นอย่างไร ซึ่งศาลสามารถนำความรู้ที่ได้จากข้อเท็จจริงของคำรับสารภาพมาใช้ดุลพินิจกำหนดโทษแก่จำเลยต่อไป

2. คำรับสารภาพเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี

เมื่อคำรับสารภาพของจำเลยเป็นการให้ความรู้แก่ศาลแล้ว โดยปกติถือว่าคำรับสารภาพของจำเลย เช่นนี้ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาลควบคู่กันไปด้วย ตัวอย่างเช่น...จำเลยให้การรับสารภาพต่อศาลก่อนลงมือสืบพยานโจทก์ว่าจำเลยเป็นผู้ทำร้ายผู้ตาย... นับว่าคำรับสารภาพของจำเลยเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดี¹⁸ แต่หากจำเลยรับสารภาพเพราะจำนนต่อพยานหลักฐาน กล่าวคือ ศาลสามารถนำพยานหลักฐานอื่นมาวินิจฉัยชี้ขาดข้อเท็จจริงว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงและพิพากษาลงโทษได้โดยมิต้องอาศัยคำรับสารภาพของจำเลยแล้ว หรือจำเลยเห็นว่าไม่มีทางต่อสู้คดีได้จึงรับสารภาพเช่นนี้ ถือว่าคำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าวเป็นการให้ความรู้

* ตัวอย่างเช่น จำเลยรับสารภาพว่าตนอยู่ในที่เกิดเหตุด้วย โดยเพียงแต่ช่วยฝั่งศพ โดยมีคนอื่นเป็นคนฆ่า เป็นต้น

¹⁷ จิตติ ดิงสภักดิ์, กฎหมายอาญาภาค 1 (กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2511), หน้า 923-925.

¹⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 817/2510

แก่ศาลเท่านั้นแต่ไม่ เป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาลแต่อย่างใด¹⁹

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง หรือเนื้อหาจากคำรับสารภาพของจำเลยว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีได้แค่ไหน เพียงใด เป็นปัญหาข้อเท็จจริงที่ศาลจะต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณาตามประโยชน์ที่ศาลได้รับจากคำรับสารภาพของจำเลยโดยศาลจะต้องพิจารณาพฤติการณ์แห่งคดีเป็นกรณี ๆ ไป

แนวทางการปฏิบัติของศาล²⁰ เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพต่อหน้าศาลว่ากระทำความผิดจริงตรงตามโจทก์บรรยายฟ้องมาก่อนการสืบพยาน ศาลถือว่าคำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าว เป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาลโดยศาลถือว่าคำรับสารภาพของจำเลยเป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักมากในการพิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลย และเป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัยคดีของศาลในการปรับบทกฎหมายและพิพากษาลงโทษแก่จำเลยได้

ในการรับสารภาพของจำเลยต่อหน้าศาลเช่นนี้ นอกจากจำเลยให้การรับสารภาพตามคำฟ้องโจทก์ต่อศาลด้วยวาจาแล้ว จำเลยยังคงต้องลงลาย

¹⁹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528), หน้า 329-330.

²⁰ สัมภาษณ์ มานิตย์ จิตต์จันทร์กลับ, อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญากรุงเทพใต้, 25 ธันวาคม 2536.

* โดยหลักคำรับสารภาพของจำเลยเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด ดังสุภาษิตกฎหมายที่ว่า "คำรับสารภาพต่อหน้าศาล มีน้ำหนักมากกว่าการพิสูจน์อื่นใด" (A Confession made in court is of greater force than all proof) (ดูสุพิศ ปราณีตพลกรัง, หลักการวินิจฉัยข้อเท็จจริงและการชั่งน้ำหนักพยาน (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ประยูรวงษ์ จำกัด, 2532), หน้า 104-105.

มือชื่อตามแบบฟอร์มบันทึกคำรับสารภาพเป็นลายลักษณ์อักษรอีกชั้นหนึ่งด้วย²¹ โดยแบบฟอร์มบันทึกดังกล่าวนี้²² จะระบุว่า เมื่อจำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อหา ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลดโทษแก่จำเลยกึ่งหนึ่งได้

จากแนวทางการปฏิบัติของศาลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า เมื่อจำเลยรับสารภาพตามฟ้องโจทก์แล้ว คำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าวถือเป็น การให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีเช่นนี้ และแนวคำวินิจฉัยของศาลเกี่ยวกับคำรับสารภาพของจำเลยดังกล่าวนี้ เป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว ถึงขนาดที่ศาลทำแบบฟอร์มบันทึกคำฟ้องคำรับสารภาพคำพิพากษาที่สำเร็จรูป ทั้งที่ การวินิจฉัยคำรับสารภาพของจำเลยเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่ การพิจารณาคดีของศาลหรือไม่ นั่น เป็นดุลพินิจของศาลในการพิจารณาคำรับสารภาพของจำเลยได้อย่างกว้างขวางอยู่แล้ว

3.3 แนวทางการใช้ดุลพินิจลดโทษของศาล

หลังจากศาลวินิจฉัยว่าคำรับสารภาพของจำเลยเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาล ซึ่งถือว่าเป็นเหตุบรรเทาโทษแล้ว ในขั้นตอนต่อไปศาลจะพิจารณาประโยชน์ที่ได้รับมาจากคำรับสารภาพเพื่อนำมาใช้ดุลพินิจลดโทษให้แก่จำเลย

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ได้บัญญัติว่า "เมื่อปรากฏว่ามีเหตุบรรเทาโทษ ไม่ว่าจะได้มีการเพิ่มหรือการลดโทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นแล้วหรือไม่ ถ้าศาลเห็นสมควร จะลดโทษไม่เกินกึ่งหนึ่ง

²¹ กระทรวงยุติธรรม, คู่มือตุลาการ เล่ม 1, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2533), หน้า 373.

²² ตามบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ คำพิพากษาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ มาตรา 20 "...จำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อหา ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง..."

ของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นก็ได้..." จะเห็นได้ว่า มาตรา 78 นี้กฎหมายบัญญัติให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาลดโทษที่จะลงแก่จำเลยได้อีกไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงนั้น ไม่ว่าในคดีนั้นจะได้มีการเพิ่มโทษหรือลดโทษด้วยเหตุใดๆ ตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่นใดมาแล้วหรือไม่ก็ตาม การลดโทษของศาลในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นการลดโทษที่ศาลจะลงแก่จำเลยเป็นขั้นตอนสุดท้าย²³ ภายหลังจากนี้แล้ว ศาลก็จะไม่เพิ่มโทษหรือไม่ลดโทษด้วยเหตุอะไรอีกซึ่งเท่ากับการลดโทษในกรณีดังกล่าวนี้เป็นการกำหนดโทษสุทธิที่จะลงแก่จำเลยอย่างแท้จริง

บทบัญญัติดังกล่าวนี้ให้อำนาจศาลลดโทษแก่จำเลยได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงนั้นเป็นการเปิดโอกาสให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง ภายไม่เกินกึ่งหนึ่งของโทษที่จะลงเท่านั้น ดังนี้ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจลดโทษ 1/4, 1/2 หรือ 1/3 ของโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดโดยศาลพิจารณาถึงประโยชน์ที่ศาลได้รับจากการรับสารภาพของจำเลยเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาลดโทษแก่จำเลย

แนวทางปฏิบัติของศาล²⁴ เมื่อจำเลยรับสารภาพต่อศาลแล้ว ศาลจะถือว่าเป็นการให้ความรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีของศาลซึ่งเป็นเหตุบรรเทาโทษด้วย วัตถุประสงค์ศาลมักลดโทษให้จำเลยเสมอ หากจำเลยรับสารภาพในขั้นตอนที่ต่างกันก็จะมีผลทำให้ศาลลดโทษให้ต่างกันออกไปด้วย กล่าวคือ หากจำเลยรับสารภาพมาตั้งแต่ชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน ตลอดมาจนถึงศาล ศาลมักใช้ดุลพินิจลดโทษให้จำเลยกึ่งหนึ่ง หรือหากจำเลยรับสารภาพในชั้นสอบสวน แต่ในชั้นศาลจำเลยปฏิเสธ ดังนี้ ศาลสามารถอาศัยการรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนมารับฟังประกอบการลงโทษจำเลยในชั้นศาลได้และศาลมักใช้ดุลพินิจลดโทษให้จำเลยหนึ่งในสาม

²³ อุททิศ แสงรักศึก, กฎหมายอาญา ภาค 1 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนแก้ว, 2525), หน้า 162-163.

²⁴ สัมภาษณ์ อุดม เฟื่องพุ่ม, รองประธานศาลฎีกา, 20 ธันวาคม 2536.

จากแนวทางปฏิบัติของศาล จะเห็นได้ว่า การให้คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นตอนต่าง ๆ ระหว่างการดำเนินคดี ย่อมมีผลทำให้การนำดุลพินิจลดโทษของศาลตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 แตกต่างไปด้วย ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่า ศาลจะพิจารณาถึงความรู้สำนึกผิดในการกระทำความคิดของจำเลยว่ามีเพียงใดนั่นเอง ซึ่งเรียกได้ว่า เป็นเหตุผลที่สำคัญในการนำดุลพินิจของศาลในการพิจารณาพิพากษาลดโทษให้จำเลย

ดังนั้น การที่จำเลยให้การรับสารภาพซึ่งหากยังเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคดีของศาลมากเท่าใด จำเลยก็สามารถได้รับประโยชน์โดยได้รับการลดโทษมากเท่านั้น ด้วยมูลเหตุดังกล่าวนี้จึงถือเสมือนหนึ่งว่าการลดโทษของศาลเป็นสิ่งที่จำเลยให้จำเลยยอมรับสารภาพ

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังเห็นว่า การที่จำเลยยอมรับสารภาพนี้อาจเป็นไปได้ว่า จำเลยที่ยากจนยอมรับสารภาพด้วยความคาดหวังว่าจะได้รับความคุ้มครองประพฤตินหรืออาจจะหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ซึ่งจะได้รับหากมีการดำเนินการพิจารณาคดีต่อไปอีก ภัยการรับสารภาพของจำเลยนี้จะส่งผลให้ศาลมีคำพิพากษาลงโทษโดยเร็ว และได้รับผลตอบแทนคือ ได้รับการลดโทษทำให้ได้รับโทษน้อยลงกว่าที่เกณฑ์ของกฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตาม จำเลยยังคงมีสิทธิที่จะให้การปฏิเสธและยืนยันให้มีการดำเนินการกระบวนพิจารณาคดีอย่างเต็มที่จากศาลต่อไปได้ ซึ่งจำนวนโทษที่จำเลยจะได้รับภายหลังที่มีการพิจารณาคดีนั้น จะหนักกว่าโทษที่ได้รับเนื่องจากการรับสารภาพของจำเลยก่อนการสืบพยานหลักฐาน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ อาจจะเรียกได้ว่า คำรับสารภาพของจำเลยมิได้เกิดจากความรู้สำนึกผิดของจำเลย หรืออาจกล่าวได้อีกอย่างว่า การที่จำเลยยอมรับสารภาพ และได้รับการลดโทษจากศาลนี้เอง เป็นมูลเหตุจูงใจที่สำคัญที่ทำให้จำเลยยอมรับสารภาพ มิใช่เกิดจากความรู้สำนึกผิดของจำเลยแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

แนวทางการนำดุลพินิจของศาลเมื่อจำเลยรับสารภาพนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่จำเลยรับสารภาพตามฟ้องของโจทก์ก่อนการสืบพยานนั้น ศาลนำดุลพินิจลดโทษให้จำเลยถึงกึ่งหนึ่งเสมอ ดังจะเห็นจากรายงานความประจักษ์ปี

ของศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ และศาลแขวงดุสิต ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2536 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2536

รายงานความประจําวันของศาลอาญา

คดีอาญา	
ตัดสินคดีอาญา รับสารภาพ	ลดโทษกึ่งหนึ่ง
8,642	8,642

จากรายงานความประจําปีของศาลอาญา พบว่า ศาลอาญามีคดีที่จําเลยให้การรับสารภาพก่อนการสืบพยาน 8,642 คดี ศาลลดโทษให้จําเลยในคดีเหล่านั้นกึ่งหนึ่งทั้ง 8,692 คดี

รายงานความประจําวันของศาลอาญากรุงเทพใต้

คดีอาญา	
ตัดสินคดีอาญา รับสารภาพ	ลดโทษกึ่งหนึ่ง
2,495	2,495

จากรายงานประจําปีของศาลอาญากรุงเทพใต้ พบว่า ศาลอาญากรุงเทพใต้มีคดีที่จําเลยให้การรับสารภาพก่อนการสืบพยาน 2,495 คดี ศาลลดโทษให้จําเลยในคดีเหล่านั้นกึ่งหนึ่งทั้ง 2,495 คดี

รายงานความประจําวันของศาลแขวงดุสิต

คดีอาญา	
ตัดสินคดีอาญา รับสารภาพ	ลดโทษกึ่งหนึ่ง
5,805	5,805

จากรายงานความประจําวันของศาลแขวงดุสิต พบว่า ศาลแขวงดุสิตมีคดีที่จําเลยให้การรับสารภาพก่อนการสืบพยาน 5,805 คดี ศาลลดโทษให้จําเลยในคดีเหล่านั้นกึ่งหนึ่งทั้ง 5,805 คดี

จากรายงานความประจําวันของศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้และศาลแขวงดุสิตข้างต้น จะเห็นได้ว่า เมื่อจําเลยรับสารภาพตามฟ้องของโจทก์ก่อนสืบพยานต่อศาลดังกล่าว ศาลสามารถพิพากษาลงโทษจําเลยได้ทันทีตามนัยมาตรา 176 วรรคแรกแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติว่า "ในชั้นพิจารณา ถ้าจําเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานต่อไปก็ได้" โดยแนวทางปฏิบัติของศาลเกี่ยวกับมาตรานี้²⁵ ศาลมักใช้ดุลพินิจไม่สืบพยานเสมอ และพิพากษาลงโทษตามคำรับสารภาพของจําเลย โดยถือว่าคำรับสารภาพของจําเลยเช่นนี้เป็นกรให้การรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีซึ่งศาลนำมาบรรเทาโทษแก่จําเลยได้ และการใช้ดุลพินิจลดโทษของศาลในกรณีดังกล่าวนี้ ศาลมักใช้ดุลพินิจลดโทษถึงกึ่งหนึ่งเสมอในทุกคดี

จากการศึกษานบทที่ 2 และ 3 ดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนพบว่าบทบัญญัติในส่วนกรให้การรู้แก่ศาลอันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาคดีและหลักเกณฑ์

²⁵ สัมภาษณ์ อุดม เพ็องพุง, รองประธานศาลฎีกา.

ของการใช้ดุลพินิจลดโทษของศาลเมื่อจำเลยรับสารภาพตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 ยังไม่เหมาะสมและไม่รัดกุมเพียงพออยู่หลายประการซึ่งก่อให้เกิด ปัญหาทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติอย่างมาก กล่าวคือ

1. ปัญหาการบัญญัติให้คำรับสารภาพเป็นเหตุบรรเทาโทษ
2. ปัญหาการใช้ดุลพินิจลดโทษของศาลเมื่อจำเลยรับสารภาพในชั้น

พิจารณา

ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงในบทต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย